

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

(Eykablað)

Sunnudag 26. mars 1950

Gøluropolitikkur um hertænastu og herseting...

Til haldararnar!

Í oddagreinini leygardagin: »Gøluropolitikkur um hertænastu og herseting« vóru undir umbrótingini fleiri linjur umbýttar, so ikki var lætt hjá lesarum at finna skil á henni. Vit prenta hana tí upp aftur her rættaða.

Blaðstj.

Lítið er land okkara, og fáir munnu teir vera, ið geva tí stórvægis gætur til dagligt; men tað liggur so fyrri, at tann dagin, tá eystur- og vesturrikini bresta saman, kann tað koma at hava alstóran týðning — so lítið og fátækt tað er. Ongland man helst ikki vilja hava ein av figgindum sínum sitandi her, og USA hevur neyvan nakað ímóti at hava álopsstöðir her á landi — ið hvussu er man tað helst ikki vilja loyva nökkrum, ið ikki er í parti við tí, at seta seg her.

Hetta eru veruleikar, ið Føroyingar ikki væl kunnu gera seg blindar fyri.

Og tann dagin, stórbardagi byrjar, hvør er tá so bláoygdur at trúgva, at Føroyar koma at liggja sum eitt friðlýst páradis mitt í ragnarokinum? Liggur ikki nær fyrri at hugsa, at tá verður herfólk sett á land her — hvør, ið so skjótastur verður?

Duga vit at siggja hetta, so duga vit eisini at siggja, at onga tíð er ov tíðliga at gera seg so út, at vit kunnu bjarga mest móguligt av tí friðarfólki, ið her býr, undan liðingum og deyða.

Hetta verður einans gjørt við at skipa so fyrri, at vit hava nóg mikið av medisini og vavi, at vit fáa bygt nóg mikið av góðum bumbuskýlum, har ið tað krevst, og at vit fáa til vegar nóg mikið av góðum slökkiamboðum. O. s. fr.

Men hertil kemur sjálvsagt eisini, at vit verða noyddir til at venja upp hópin av fólki til at hjálpa uppá tey særdu — bjarga teim út undan sundurskotnum húsum, geva teimum ta fyrstu

neyðugu hjálpina og síðan fáa tey undir doktarahond. Eisini má nógv manning venjast upp til slökkilið; tí ikki kann sigast annað, enn at føroysk hús eru eldkvæm, og verða brandbumbur tveittar í stórum talj yvir ein bý sum t. d. Tórshavn, so krevst nógv av bæði djörvum og væl vandum fólki til fyrri at bjarga býnum.

At hetta má fáast í lag, skuldi verið sjálvsagt; men tað, ið her útyvir er, halda vit vera av tí ónda.

Tann maður, ið ikki ásannar hetta, er eingin góður føroyingur, og hann tenir ikki tí føroyska fólkinum — hvørjum hann so tæmir.

Einki er at ivast í, at danska ríkisstjórnin hevði umráðandi mál at samráðast við ríkisumboðsmannin um, tá hon sendi flogfar til Føroyar eftir honum. Og hóast hann óivað hevur tingast við stjórnina um ymsk føroysk figgjarmál so kann ætlast, at hitt mest átrokandi málið hevur verið spurningurin um Føroya stöðu innanfyri atlantsskiði. Tíðindi hava gingið ymsa staðni um, at nú var stundin komin at gera verjuna av atlantsslondunum til ein veruleika. Frá USA komu tíðindi um, at fremstu politikarar kravdu av hesum londum, at tey skuldu standa fulldubbað til stríð. — Fundir hava verið hildnir í norðanlondum um sama evni, og nú eru yvirmenn úr amerikanska flotanum komnir til London at tingast um stöðir fyrri amerikanskir hermenn í teim ymsu atlantssáttmála londum.

Sanniliga er hetta ikki hugnalig tíðindi — men hevur nakar ventað annað, síðani at tað frættist, at atlantssáttmálin var komin í gildi? Og er tað ikki tápuligt, sum gjørt hevur verið av ymsum, at ósa fólk upp? Ræður ikki um, undir slíkum viðurskiftum meir enn nakrantíð at halda hövdið kalt?

Vit hava fingið ta fatan, at ríkisumboðsmaðurin hevur tingast við dansku stjórnina um, undir hvørjum formum hon skal leggja fyrri landsstýrið spurningin um tey tiltök, ið gerast skulu Føroyum viðvíkjandi innanfyri atlantssáttmálaokið.

Enn er spurningurin ikki reistur yvirfyri landsstýrinum, eftir tí, vit hava frætt, burtursegð frá, at ríkisumboðsmaðurin hevur givið tí eitt yvirlið yvir tær samráðingar, hann hevur luttikið í.

Tað ljóðar ikki trúligt, at atlantssáttmála londini hava kravt, at føroyingar skulu stovna verjulið — fyrri ikki at tala um álopslið — so sum ymsir her á landi hava viljað fatað orðið „hjemmeværn“; men vit halda tað vera rimuligt, at skipað verður so fyrri, at vit fáa eitt væl útgjørt og væl upp vant sjálvboðið lið, sum, tann dagin, ódnin brestur á, kann standa búgvíð til at bjarga føroyskum fólki og føroyskum virðum, og at fáast megu til vega pengar til hetta.

Skuldi tann dagur komið, at stórlondini gjøgnum dansku stjórnina krevja meir av føroyingum enn hetta, tá man Fø-

roya lögting og landsstýri fara at standa samt um at nokta tað.

Hyggja vit at islendingum, sum so ofta verða havdir til fyridömi fyrri føroyingar sum sjálvstöðug tjóð, ja, so siggja vit, at hóast alt teirra sjálvstýri hava teir verið noyddir til, og eru tað tann dag í dag, at latið amerikummenn bygt flogvöllir og gjørt onnur kríggstiltök í landi teirra, og at ikki hevur eydnast islendingum at fingið amerikansku hervöldina av klettum sínum, síðan USA hersetti Island undir síðsta stórkriggi. Og Grönland? Hevur tað eydnast dönum at fingið amerikummenn burtur hadani?

Nei, tað er ein royndur lutur, at tá teir stóru berjast, so verða tað helst teir smáu, ið höggini fáa.

Vit munnu tíverri ikki fara at sleppa undan herseting av Føroyum, um kríggj verður, tað er ein veruleiki, sum vit jú fyrr jú heldur eiga at gera okkum greitt, hóast tað má sigast at vera meir enn óhugnaligt. Og ikki er tað óhugsandi heldur, at vit verða hersettir, áðrenn ódnin brestur á, tí sum orðatakið sigur: „Hond, ið hevur“

Um tað so verða danskir hermenn ella bretskir ella amerikanskir, tað er ilt at gita; men harfyri áttu fólk ikki at latið seg øst upp av monnum, ið liða av politiskum fótakulda, hvørja lötu teir ikki standa mitt í eini gölu.

Eisini mátti hetta mál verið ov álvarsamt at nýtt til bót útá politiska valsúpan.